

VILKÅRSREVISJON FOR TROLLHEIMREGULERINGEN

Vedlegg 1 til Surnakommunenes vilkårskrav. 25.01.2011

Kommunikasjon og tilbakespill fra allmenne interesser om vilkårskrav

Vertskommunenes hovedprioriteringer

Utkast til dette dokumentet ble den 25. og 26. november 2010 behandlet i arbeidsgruppa og styringsgruppa for revisjonsarbeidet. Følgende anbefaling fra arbeidsgruppa ble deretter vedtatt i styringsgruppa slik:

Styringsgruppa sluttar seg til arbeidsgruppas forslag til endringar revisjonsprosessen i hovedsak bør medføre. Disse er:

- 1. Minstevassføring som gir større vanndekt areal og betre laksehabitat oppstrøms Trollheim kraftverk. Det må og utførast skjøtselsarbeid for å motvirke for stor grad av opphoping av masse og etablering av vegetasjon i og langs vassdraget.*
- 2. Ei vassføring meir i tråd med naturlege variasjonar nedstrøms Trollheim kraftverk.*
- 3. Vassstemperaturen i Surna nedstrøms Trollheim kraftverk må bli meir naturleg slik at ein oppnår islegging om vinteren og gunstigare tidspunkt for klekking og swim-up for fiskeyngel om våren.*

Målsettinga med miljøforbetringane er at Surnastammene av laks og sjøaure skal bli robuste. At ein kvart år oppnår gytebestandsmålet for laksestammen er ein konkret og naturleg målsetting innafor dette. Møtet diskuterte også behov for kultivering av sjøaure i Surna. Temaet bør synleggjerast når kravet om vilkårsrevisjon skal ferdigstillast.

Ytterligere innspill mottatt, - de vesentligste temaer og bredden av krav

Det er også etter de to møtene mottatt innspill, selv om gitt tidsfrist 10. oktober er passert. De fleste av disse bygger opp under prioriteringene vedtatt ovenfor, og rokker ikke ved disse. Et flertall av alle mottatte innspill reiser stort sett likelydende krav om:

- Minstevannføring for å sikre en mer naturlig vannføring i Surna både oppstrøms og nedstrøms Trollheim kraftverk (TKV);
- Naturlig vanntemperatur nedstrøms TKV, mer i samsvar med hva som er naturlig for den enkelte årstid;
- Effektkjøring/kjørestrategi for TKV som motvirker stranding av fisk og bunndyr, og i størst mulig grad følger de sesongvariasjonene i vassdraget slik det var før reguleringen;
- Skjøtselstiltak som motvirker gjengroing og øring i Surnas reguleringspåvirkede elveleie.

Den nummererte listen av innspill på side 3 viser den fulle bredden av tematiske innspill til revisjonen.

Bakgrunn

Etter 50 års eksistens er Trollheimskonsesjonen fra 1962 gjeldende regulering av Surnavassdraget nå kandidat for vilkårsrevisjon. Med bakgrunn i dette har Surnadal og Rindal kommuner inngått et samarbeid for å avklare og fremme krav om nye vilkår.

Dette vedlegget (nr 1) redegjør for kommunikasjon og tilbakespill fra allmennheten gjeldende reguleringsvirkninger og forhold som ønskes forbedret gjennom nye vilkår og avbøtende tilstak.

Vedlegg 2 tar utgangspunkt i faglige undersøkelser som dokumenterer og utdyper kunnskapen om skader og ulemper som har oppstått i Surna som følge av reguleringen. Vedlegg 3 gir innblikk i konsesjonsprosessen for Trollheimutbyggingen i 1960-årene.

Oversikten i vedleggene vil nyttes for å underbygge kravene om revisjon, standardvilkår og tiltak.

Hovedfokus

Norge har et spesielt ansvar for vern av Atlantisk laks. Et viktig moment i revisjonen er at Surna, og deler av Surnadalsfjorden siden 2007 er innlemmet blant 52 nasjonale villaksvassdrag og 29 laksefjorder. Den nasjonale målsettingen med dette er:

- å bevare og gjenoppbygge laksebestander av en størrelse og sammensetning som sikrer mangfold innen arten og utnytter dens produksjonsmuligheter.

Sammenfallende med dette har kommunene satt følgende hovedmål for vilkårsrevisjonen:

- at revisjonen skal tilrettelegge for at laks- og sjøørretstammene i vassdraget skal styrkes,
- og at økologisk bærekraftig vannkraftproduksjon sikres med særlig fokus på anadrom fisk

Man frykter at laksestammen i Surna over lengre tid har vært i tilbakegang som følge av vassdragsreguleringens virkninger. Lokalt har representanter for allmenne interessenter på ulike vis vært opptatt av å få til tiltak som kan bedre forholdene i Surnas reguleringspåvirkede områder. En del slike ønsker og krav har imidlertid måttet vente i påvente av at vilkårsrevisjon kunne åpnes. Lokalt imøteses revisjonsarbeidet derfor med forventning.

Et ytterligere forhold som søker å styrke den miljømessige forvaltningen av alle norske og europeiske vassdrag og kystområder, er innføringen av EUs vanddirektiv som del av norsk lovverk siden 2007. I Surnarevisjonen legges det opp til en synkronisering og samordning med den tverrsektorielle forvaltnings- og tiltaksplanleggingen som for tiden er under oppstart i den forholdsvis nyopprettede Møre- og Romsdal vassregion.

Kommunenes organisering for revisjonen

For å gjennomføre vilkårskravprosessen har Surnadal og Rindal kommuner organisert seg med:

- En styringsgruppe bestående av kommunenes ordførere og rådmenn;
- Arbeidsgruppe med en prosjektleder, kommunenes miljøvernledere, 3 representanter for elveinteresseorganisasjonene, samt daglig leder av NJFF Møre og Romsdal;
- Referansegruppe med ledere fra foreninger og lag med geografisk tilhørighet og interesse for bestemte strekninger av vassdraget, så vel som aktører med allmenn interesse for Surnavassdraget som helhet. Dertil, representanter for regulanten og relevante forvaltningsorganer.

Det har vært lagt vekt på å etablere bred kontakt med allmenne interessenter lokalt, samt med kunnskaps- og ressurspersoner, relevante regionale og nasjonale forvaltningsorganer, og Statkraft.

Kommunenes startsignal og gruppenes møter og hovedtemaer har i tillegg vært slik:

<i>Møtedato/gruppe:</i>	<i>Hovedtema:</i>
10/12/09 Kommunestyrene	Vedtak om mål og organisering av arbeidet for å kreve revisjon;
19/03/10 St. - og arb.gruppene	Mål; Tidligere arbeid; Forvaltningens føringer; Tidshorisont;
18/06/10 Arbeidsgruppa	Presentasjon prosjektutkast; Befaring vassdrag og magasiner;
24/06/10 Folkemøte	Prosjektpresentasjon under laksefestivalen, ca 50 deltakere;
25/06/10 Styringsgruppa	Godkjenning av prosjektdokument, - synkronisering med EU direktiv;
10/08/10 Arbeidsgruppa	Historisk dokumentasjon; Preliminær tilstandsbeskrivelse for Surna;
29/09/10 Folkemøte	Faglige innlegg m. anledning til spørsmål/kommentarer. 40 deltakere;

30/09/10 Befaring	Deltakelse av fageksperter styringsgruppa, arbeidsgruppa og regulant;
25/11/10 Arbeidsgruppa	Gjennomgang- mottatte innspill, - skader og ulemper som krever tiltak
26/11/10 Styringsgruppa	Arbeidsgruppas anbefalinger, kravdokumentets disposisjon
17/03/11 Arbeidsgruppa	Utkast til kravdokument
Uke 14/11 Styringsgruppa	Godkjenning av utkastet, innstilling til kommunestyrene
Uke 18/11 Kommunestyrene	Presentasjon og godkjenning, - overleveres NVE på Villaksfestivalen

Lokalt forarbeid for å utforme vilkårskrav

Referansegruppemedlemmene ble tilskrevet i august med oppfordring om å fremme krav og innspill på allmennhetens vegne. Til hjelp i arbeidet fikk medlemmene en sjekkliste med spørsmål som samtidig avgrenser hva som har relevans i forhold til NVEs standardvilkår. Tidsfrist for innspill var 15. september som ble ytterligere utsatt til 10. Oktober. Det ble innen fristen mottatt 15 skriftlige innspill som senere er blitt supplert av andre frem til midt desember. De inneholder momenter som har verdi og er tatt med, tross at de kommer inn lenge etter fristen for innspill utløp.

Enkelte deler av de innkomne kravene berører forhold som ikke er aktuelle å ta videre inn i revisjonsprosessen. Det gjennomføres derfor kommunikasjon med NVE og Møre og Romsdal vassregionmyndighet for å gjennomføre en sortering.

De nå 22 skriftlige innspillene (med et tillegg av 22 identiske innspill) som er mottatt av den interkommunalt oppnevnte arbeidsgruppa gjelder følgende temaer:

1. 12.07.2010: Surnadal kommunestyre; "Hengebru ved Øvre Seter, Vedtak 24.06.2010"
2. 10.09.2010: Rindal skogeigarlag; "Tiltak for å sikre laksens gyteområder i Lomunda elv"
3. 13.09.2010: Fiskeraksjonen for Surna m.fl; "Repetisjon av krav om vilkårsrevisjon 12.12.2008"
4. 15.09.2010: Vindøldalen utmarkslag; "Mangelfullt tilsyn og sikring ved rister og tverrslag"
5. – " - / - " - ; "Utgreiing om restaurering av trekkveiene for hjort og elg fra Folldalen"
6. – " - : Vindøldalen hytteforening; støtter utmarkslagets innspill + "Tiltak v Pebufossen"
7. 22.09.2010: Nedre Folldalsveien Vel; "Opprusting Fjordgata båtsted og adkomstvei Gråhaugen"
8. 28.09.2010: Folldal og Gråsjø g.e.-lag; "Tilgroing og gjenøring, avbøtende tiltak og overvåkning"
9. – " - / - " - : "Tømmertransport og utsetting av båt i Gråsjø, - tappemønster og utkjøringsplass"
10. 10.10.2010: Rolf Harang; "Gjenskape nær naturlige forhold, oppstrøms KV, mvf og flomløp"
11. 10.10.2010: J & A E Moen; "Ønsket forbygning Sande, + fjerning av vegetasjon v Sandholen"
12. – " - / - " - : Gråhaugen fjellstue; "Nedkjøringsrampe, varsler/gjerder v overløp, steinbr & tunell"
13. 11.10.2010: Surnadal og Rindal kommuner; "Tidligere avtale om hydrologisk stasjon. 11.01.2009"
14. 13.10.2010: Jon O Holte, Austistua Øye; "Reparasjon av terskel i Surna ved Øye Gnr 60 Bnr 8"
15. 26.10.2010: Mattilsynet – "Hensyn til Dyrevernslovens krav ved effektkjøring og tørrlegging"
16. 01.11.2010: Surnakoalisjonen av allmenne interesser, - likelydende krav fra 22 organisasjoner om vilkår gjeldende minstevannføring, vanntemperatur, effektkjøring/kjørestrategi og gjengroing.
17. 21.11.2010: KNT/E.Gudmundsen; "Fokus på intakt natur for friluftsliv, Vindøldalen eksempel"
18. 22.11.2010: Eivind Fiske mfl; "Få vekk frostrøyken, is på elva, bedre trafikkisikkerhet og bomiljø"
19. 23.11.2010: FFNF M&R; "Minstevannføring, Vanntemperatur, Effektkjøring, Gjengroing, Lover"
20. 23.11.2010: Øystein Folden NFM&R: Krav identisk med Surnakoalisjonen, med tilleggkrav gjeldende Elvesandjegeren og naturtypelokaliteten i Bulu
21. 25.11.2010 Tellesbø og Raner Fiskelag: Krav, bedre vilkår for Tellesbø og Raner elv, gjengroing
22. 17.12.2010 Fylkeskonservatoren i Møre og Romsdal: Innspel kulturminne

Tabell 1: Arbeidsgruppens summariske bedømmelse av innspill som kvalifiserer til behandling i samsvar med spesifikke vilkår.

Innspill	Gjelder standardvilkår										Beliggenhet		Merknad		
	Landskap	Forurensning	Naturforvaltning	Kulturminner	Ferdseil	Terskler/biotopi.	Manregimnt MVF	Hydobs&forhold	Etterundersøkelse	Overvåkning	Isforhold	Annet	Surnadal	Rindal	
1 Hengebru Øvre Seter												X	X		Tas opp direkte m Statkraft
2 Gyteomr. Lomunda			X			X	X	X	X	X				X	Tilbakegang i gytebestand
3 Rep av krav 12.12.08		X	X			X	X	X	X	X			X	X	"På vent" i NVE
4 Rister/tverrslag sikring	X												X	X	NVE tilsyn, Vindøldalen
5 Trekkvei hjort og Elg			X				X		X				X		Ønskes utredet – " -,
6 Tiltak Pebufossen	?				?							?	X		Utenfor reg omr, Minnelig?
7 Oppr. Fjordgata; adkst					X								X		Minnelighetsordning?
8 Tilgroing/gjenøring			X					X	X	X	X		X	X	Tiltak i gang, biotopjust?
9 Tømmertransp mm					X		X								Gråsjo, båtuts, Minnelig?
10 Forhold oppstr KV			X			X	X	X	X	X			X	X	Minstevannføring, flomløp
11Forbgn Sande mm												?		X	+Vegetasjon Sandholen, 8?
12 Rampe,varsel,gjerde	X				X						?	X			Gråhaugen, tilsyn, Minnelig
13 Restfelt hydrolog obs								X					X	X	Avtale m Statkraft
14 Rep terskel v Øye	X					X		X				?	X		NVE tilsyn?
15Effektkjøring/dyrevern							X	X		X			X	X	Mattilsynet, allmenngyldig
16 Mvf,Vtemp,Gjngnr, Eff		X	X			X	X	X	X	X	X		X	X	"Surnakoalitionen 22"
17 Intakt natur, friluftsliv	X		X	?	X			X					X		KNT om Vindøldalen
18 Frostrøyk mm							X		X	X	X		X		Beboere nedstrøms KV
19 NFF M&R rev.krav	X		X		X		X	X	X	X	X		X	X	Koalisjon av miljøinteresser
20 Nf M&R	X		X		X		X	X	X	X	X	X	X	X	K22+ Elvesandj & Bulu
21Gjengroing tiltakskrav	X		X				X	X		X	X		X	X	Tellesbø og Ranese elv
22 Innspel kulturminner				X									X	X	M&R Fylkeskonservator
Folkemøtet 29.09.2010	X		X		X		X	X	X	X	X		X	X	Temaer som var oppe

NB! Rekkefølgen av innspill og kommentarer til innspill er i den følgende delen av dette vedlegget gruppert under:

- Innspill gjeldende hele den delen av vassdraget som fører anadrom fisk
- Strekningen fra utløpet av Surna til fjorden – til Trollheim kraftstasjon
- Strekningen fra Trollheim kraftstasjon – til takrenneinntaket i Rinna
- Lokalområdene med Gråsjø- og Follalsmagasinene, samt takrenna

Innenfor hver av disse står innspillene i kronologisk orden, - i rekkefølgen de er mottatt

Sammenfatning av mottatte innspill, med kommentarer

Relevansen av hvert enkelt innspill, i forhold til NVEs standardvilkår, var 30/11 gjenstand for vurdering og kommentarer i møte med fagpersoner fra NVEs region Midt-Norge i

Trondheim. Innspillene har også vært vurdert av arbeidsgruppa for Trollheimrevisjonen

Resulterende kommentarer gjengis i det følgende sammen med hvert enkelt mottatt innspill.

Kommentarene er også ment som tilbakspill til innsenderne av innspillene.

Innspill gjeldende hele den delen av vassdraget som fører anadrom fisk

Innspill nr 3

- **Fra Fiskeraksjonen for Surna m.fl, tidligere fremmet til NVE 12.12.2008, og nå oversendt av Kjell Lund til den kommunalt oppnevnte arbeidsgruppa for revisjonen 13.09.2010**

Med bakgrunn i at laksen i det nasjonale laksevassdraget Surna er på vei til å forsvinne, søker vi hermed om at vilkårsrevisjonen for Trollheimen kraftverk startes snarest med følgende begrunnelse:

Som svar på søknad (deres saksnummer 200803886), om at NVE skal justere Statkrafts manøvrering av Trollheimene kraftverk for å redde laksen, henviser Dere til at Statkraft har informert om planer for en utbygging/opprustning av kraftverket og at det derfor er hensiktsmessig å samkjøre den kommende vilkårsrevisjon og Statkrafts søknad.

Nye vilkår kan derfor først gjelde i 2012 etter vilkårsrevisjonen, eller når Statkrafts søknad har blitt ferdigbehandlet. Vår bekymring er at laksestammen i Surna kan bli dramatisk skadet innen den tid. Vi anser fortsatt at konsesjonen er åpen for myndighetsutøvelse, og at NVE kan ta – (om ikke det opprinnelige forslaget i saksnr. 200803886) initiativ til en endret manøvrering for å redde Surnalaksen i det nasjonale laksevassdraget Surna.

I første hånd for å ”regulere vassdraget ovenfor kraftverket for å lette fiskens oppgang”, som det står i manøvreringsreglementet. Surna er i dag i prinsippet stengt ovenfor kraftverket i den perioden laksen vandrer opp i elva. Vår store bekymring er hvordan laksen skal kunne klare seg fram til at nye vilkår for manøvreringen av kraftverket gjelder.

(Avsenderne av kravet gjengir her grafer som viser fangsstatistikk 1989-2007 for Sjørørret og Laks, hvor trenden i laksefangsten er sterk avtagende. De påpeker også at områdene ovenfor kraftverket er laksens viktigste oppvekstområder. Merknad TZ)

Tiden fram til at nye manøvreringsvilkår kan gjelde er altså kritisk for laksen. I Deres svar av 3/11 – 08 understrekes det at en revisjonsprosess nødvendigvis vil ta noe tid, og sitat: ”NVE mener det ikke er noen hindringer i veien for å starte en eventuell revisjonsprosess i god tid før 2012”. Det er på bakgrunn av dette utsagnet vi søker om at en vilkårsrevisjon for Trollheimen kraftverk starter omgående. Vilårsrevisjonen kan utvides til full konsesjonsrunde når/om Statkraft kommer med sin søknad. Arbeidet for å ta vare på og styrke laksestammen i Surna gjennom et endret manøvreringsreglement, kan ikke legges på vent til en eventuell søknad fra Statkraft kommer. I verste fall kommer en slik søknad tett opp imot 2012, og når en vet at en konsesjonsbehandling vil ta flere år, vil det ha gått alt for lang tid til spille i arbeidet med å styrke laksestammen i elva.

En snarlig justering av Trollheimen kraftverks manøvrering vil gjøre det lettere for laksen – og de involverte partene i Surna i og med at tidsbruken fram til nye og endelige vilkår blir mindre kritisk. Dette er altså vår bakgrunn for å søke om at vilkårsrevisjonen av Trollheimen kraftverk starter omgående.

Kommentarer gjeldende innspill nr 3

Fiskeraksjonens innspill ble tidligere, i desember 2008, oversendt til NVE med krav om snarlig behandling,,- særlig for å oppnå en miljøtilpasset vannføring for laks- og ørretbestandene. Aksjonsmedlemmene begrunner dette med at bestandene i Surna anses som truet.

I sitt svar til Fiskeraksjonen da, viste NVE til at Statkraft hadde informert om planer for en utbygging/opprustning av kraftverket og at det derfor ville være mest hensiktsmessig å samkjøre den kommende vilkårsrevisjon og Statkrafts søknad.

Utenom bygging av en omøpsventil i kraftstasjonen er slike planer fra Statkraft hittil ikke fremlagt slik NVE forutsatte. I følge A Erlandsen i Statkraft, er det ingen av tidligere drøftede OU-planer for anlegg i Surna som er aktuelle å fremme til NVE for realisering nå.

Arbeidsgruppen mener at dette gir grunn til at NVE nå bør følge opp kravet om rask saksbehandling, i denne saken som har versert siden 2008.

Tabell 1, linje 3, markerer vilkår som er spesielt aktuelle å vurdere for videre oppfølging, rettet mot å sikre at Surnas laks- og sjørretbestander øker sin robusthet.

Innspill nr 16

- **Fra Surnakoalisjon av allmenne interessenter mellom 01 - 29.11. 2010; -**
22 organisasjoner langs vassdraget har innsendt og stilt likelydende krav som Forum for natur og friluftsliv i Møre og Romsdal (i innspill nr 19, se nedenfor) gjeldende minstevannføring, effektkjøring, naturlig vanntemperatur, samt gjengroing. Kravene i dokumentet gjelder vilkår som møter behovene for å oppnå optimale forhold for elva som lakse- og sjørretbestandene i Surnavassdraget

Kommentarer gjeldende innspill nr 16

Forhold gjeldende krav om tiltak med hensyn til minstevannføring, vanntemperatur, effektkjøring, samt gjengroing, har høy relevans innenfor standardvilkårenes rammer. Tabell 1, linje 16, markerer de standardvilkårene som i denne saken har høyeste relevans.

Innspill nr 19

- **Fra Forum for natur og friluftsliv Møre og Romsdal; 23.11.2010**

FNF er gjort kjent med at vilkårene for manøvreringen av Surnavassdraget er under revidering. Vi ønsker å peke på følgende:

Krav for bedre vilkår for Surnavassdraget

Som en følge av kraftreguleringa i nordre del av Trollheimen og store deler av Surnavassdraget ved konsesjon gitt i 1962 har grunnlaget for oppvekstvilkår for laks og sjørret i Surnavassdraget blitt sterkt redusert. I tillegg til dette er det flere forhold som har negative konsekvenser både for trivsel og næringsutøvelse langs vassdraget I forbindelse med vilkårsrevisjonen for Surna vil vi sette fram følgende krav:

Minstevannsføring

I lange perioder blir Surna tilnærmet tørrlagt ovenfor Trollheim kraftstasjon. Det må gjennomføres konkrete tiltak som vil sikre en mer naturlig vannføring i Surna mellom kraftstasjonen og samløp Folla, fra samløp Folla til samløp Bulu og Rinna, og fra samløp Rinna til Hølstøen i Romundstadbygda, samt sideelvene Folla og Bulu. Dette for at det for framtida skal være et bærekraftig grunnlag for oppvekst av ungfisk og bunndyrsfaunaen i området.

Naturlig vanntemperatur

Vi krever at vannføring og vanntemperatur nedstrøms kraftstasjonen må bli mer i samsvar med hva som er naturlig for den enkelte årstid. En høyere vanntemperatur om sommeren og en lavere temperatur om vinteren vil være mer naturlig og bidra positivt til fiskens oppvekstvilkår. Lavere vanntemperatur om vinteren vil redusere mengden med råskodde (frostrøyk) som oppstod etter kraftutbyggingen og som i dag oppleves

som svært ubehagelig av beboere og allmennheten som bor og trafikerer langs elva.

Effektkjøring/Kjørestrategi

Effektkjøring med raske fall i vannstanden kan medføre at diverse organismer ikke klarer å følge med ut på djupere vann. Det kreves at kjøring av kraftstasjonen må skje slik at man unngår stranding av fisk, fiskeyngel og bunndyr. Variasjonene i vannstanden bør i størst mulig grad følge de naturlige sesongvariasjonene i vassdraget slik det var før reguleringen. Dette vil blant annet gi bedre forhold for utvandringen av smolt om våren.

Gjengroing

Forholdene etter reguleringen med endringer i de sesongmessige variasjonene i vannstand og vanntemperatur medfører økt gjengroing langs vassdraget. Dette gir negative konsekvenser for de naturlige flomløpene i vassdraget. Økt gjengroing bidrar også sterkt til erosjon og utgraving av eksisterende elveforbygninger og på steder uten forbygning langs vassdraget. Dette kan videre utgjøre en trussel mot arealer og bygninger langs vassdraget. Gjengroing medfører også en kraftig forringelse av kulturlandskapet og opplevelsen av dette. Vi krever derfor at det iverksettes tiltak for å redusere de negative konsekvensene av gjengroingen.

Nytt lovverk for å verne natur - Naturmangfoldsloven

Mange år har gått sidan 1962. Vi har erfart de negative konsekvensene av jo-jo-manøvreringen i Surnavassdraget hjemlet i et gammelt lovverk. Nå har naturmangfoldloven kommet og vi krever at dette lovverket blir brukt til beste for naturen i Surnas nedslagsfelt.

Kommentarer gjeldende innspill nr 19

Forhold gjeldende krav om tiltak med hensyn til minstevannføring, vanntemperatur, effektkjøring, samt gjengroing, vil alle ha relevans innenfor standardvilkårenes rammer. Selv om den nye naturmangfoldsloven ikke er spesielt nevnt i NVEs siste utkast til revisjonsveileder, bør det være anledning til å reise spørsmål om naturmangfold som kan tilbakeføres til reguleringsvirkninger.

Tabell 1, linje 19, indikerer vilkår som er aktuelle i forhold til dette innspillet. Arbeidsgruppens anbefaling er at aller høyeste prioritet gis til å oppnå en miljømessig adekvat minstevannføring på den regulerte strekningen fra Rinna og ned til TKV.

Innspill nr 20

- **Fra Naturvernforbundet i Møre og Romsdal v/Øystein Folden: 23.11.2010**
Naturvernforbundet i Møre og Romsdal har i likhet med "Surnakoalisjonen" og "Forum for natur og friluftsliv i Møre og Romsdal" innsendt og stilt likelydende krav gjeldende minstevannføring, effektkjøring, naturlig vanntemperatur, samt gjengroing. Kravene i dokumentet gjelder vilkår som møter behovene for å oppnå optimale forhold for elva som lakse- og sjørretbestandene i Surnavassdraget. Naturvernforbundet har dessuten krevet at forekomstene av insektet "Elvesandsjeger", samt et prioritert naturtypeområde i Bulu vies særlig oppmerksomhet mht overvåkning og forvaltning.

Kommentarer gjeldende innspill nr 20

Forhold gjeldende krav om tiltak med hensyn til minstevannføring, vanntemperatur, effektkjøring, samt gjengroing, kan alle ha relevans innenfor standardvilkårenes rammer. Naturvernforbundet påpeker at Miljøverndepartementet har oppfordret Surnadal kommune til å overvåke vassdragets bestand av insektet "Elvesandsjegeren" og overholde vernehensyn mht den prioriterte naturtypelokaliteten i Bulu (Rindal kommune). Arbeidsgruppa mener at overvåkningen gjeldende disse to spesielle sårbare objektene dekkes av regulanten. Tabell 1, linje 20, indikerer vilkår som er aktuelle i forhold til dette innspillet

Strekningen fra utløpet av Surna i fjorden – til Trollheim kraftstasjon

Innspill nr 14

- **Jon Olav Holte, Austistua Øye, 6650 Surnadal, 13.10.2010 (Utdrag)**

REPARASJON AV TERSKEL I SURNA VED ØYE GNR 62 BNR 8

Denne terskelen ble opprinnelig bygd som ei elveforbygning, med det formål å hindre elva i å ta nytt elveløp. Elveforbygningen ble anlagt først på 1800 tallet. Samanant som det ble bygget elveforbygning, tok elva nytt elvefar. Elva begynte å renne over elveforbygninga der den renner i dag. Dette førte til at elveforbygningen ble som en terskel i elva.

Nedstrøms terskelen og helt ut til sjøen har elva de siste 15 — 20 åra senket seg kraftig. I dette område er det bare fin sand som ligger i elveleiet over leire. Vannet i elva har lett for å grave i den finkornet løse sanda.

I 1989 ble det på nordsiden av elva bygd elveforbygning nedstrøms terskelen på en strekning på ca 250 meter. Vi er bekymret for at denne elveforbygning kan rase ut på grunn av graving.

Siste del av 1990 tallet og begynnelsen av 2000 åra raste deler av terskelen ut. Høyst sannsynlig på grunn av utvasking i nedkant av terskelen. Dette har ført til at vannet renner raskere også oppstrøms terskelen. Etter at terskelen raste ut og elva har senket seg betydelig ovenfor terskelen, har det ført til at floa presser samanheng på oppstrøms terskelen, som gjør at elva i deler av døgnet renner svært stille og dette forsterker også strømmen når det er fjære. Tidevannet er med og påvirker elva lengre oppover vassdraget enn den gjorde tidligere. Ved lav vannføring får vannet raskere fart og

utvasking / graving ovenfor terskelen øker.

Slik vi ser det vil en opprusting av terskelen være med på å dempe graving / utvasking i elva oppstrøms terskelen og gjøre det tryggere for at samanheng dyrkamark raser ut i elva.

Fiskeforholdene i elva vil også bli forbedret, da utrasinga ovenfor terskelen blir fiskbar i fleire timer i løpet av døgnet. (sitat:) *Vi mener årsaken til utrasinga av terskelen kan ha samanheng med Trollheimsutbyggingen, da vannføringen i elva har forandret seg.*

Kommentarer gjeldende innspill nr 14

Det synes åpenbart at snarlige tiltak må til for å hindre ytterligere skade og ulemper, uansett hva som har forårsaket den uønskede påvirkningen. Årsaksforholdet må avklares av NVE som kompetent myndighet i forbygningssaker. Dette er nødvendig for å avgjøre om kravene om avbøtende tiltak i dette tilfelle skal behandles etter vannressursloven eller innenfor rammene av NVEs standardvilkår (Vassdragsreguleringsloven). Som anført, virker det som om saken er akutt, og at tiltak skje så snart som mulig. Arbeidsgruppa anbefaler derfor at Jon Holthe så snart som mulig fremmer saken til Teknisk Eining i Surnadal kommune for at de skal ta saken til vidare oppfølging med NVEs region Midt-norge. Dette er vanlig saksgang og bør være den raskeste i saker som angår forbygninger.

Saken vil uten tvil også kunne bli behandlet gjennom forvaltningsplanleggingen som er under oppstart i Nordre Nordmøre vannområde (I sammenheng med oppfyllelse av EUs vannrammedirektiv). Men dette blir trolig en mer tidkrevende prosess.

Tabell 1, linje 14, indikerer vilkår som er aktuelle i forhold til dette innspillet, forutsatt at skadene som er under utvikling kan tilbakeføres til reguleringsvirkninger

Innspill nr 15

- **Fra Mattilsynet, 26.10.2010 (Utdrag)**

Bakgrunn: Etter driftsstans ved Trollheim kraftverk 27.07. 2008 med tørrlegging av elv og påfølgende massiv lakseyngeldød fattet Mattilsynet, distriktskontoret for Nordmøre, vedtak om pålegg om utbedring, etter daværende gjeldende LOV 1974-12-20 nr 73: Lov om

dyreververn. Vedtaket ble fattet i brev av dato 10.10.2008, vår ref 2008/94857. Vedtaket som følger ble fattet etter at Statkraft hadde gitt uttale på forhåndsvarsel av 13.08.2008.

Vedtak: Mattilsynet forbyr utsetjing av smolt/ynge inntil Statkraft kan dokumentere eit system for regulering av minstevassføringa som sikrar overleving av yngelen også ved driftsstans, eller det er installert teknisk utstyr (omløpsventil) i Trollheim kraftverk. Omløpsventilen må ha ein slik kapasitet at den tek høgde for vassføringa til ei kvar tid slik at ein driftsstans ikkje skal ta livet av fisk.

Mattilsynet gjev pålegg om temperaturmålingar på fleire punkt oppstraums kraftstasjonen og krev at Statkraft aukar vassføringa i varme periodar slik at fisken ikkje blir påført stress og risiko for sjukdom.

Anke: Vedtaket ble påklaget av Statkraft. Etter ankebehandling fikk klager den 28.09.2009 medhold av Mattilsynets regionkontor for Trøndelag, Møre og Romsdal.

Mattilsynets regionkontor ga klager medhold i anken, men understreker likevel Regionkontorets avsluttende merknad til regulanten slik:

”Mattilsynet vil til slutt påpeke konsesjonærens plikt til å ta behørig hensyn til Dyrevernavlovens krav i tida fram til neste konsesjonsregulering og ved forhandlingene om framtidig konsesjon”. Dette er bakgrunnen for at Mattilsynet, distriktskontoret for Nordmøre, ønsker å uttale seg ved vilkårsrevisjonen som nå er i gang.

Kommentarer gjeldende innspill nr 15

Arbeidsgruppa finner det høyst relevant at tiltak for å motvirke de ulemper og skader som Mattilsynet med dette har påpekt, bør gjenspeiles i nytt reglements bestemmelser om minstevannføringer, vanntemperatur og om manøvrering. Dette bør gjelde både ved vanlig drift så vel som ved brå utfall av produksjonen i TKV. Avtrappingshastighet ved tapping gjennom stasjonen er en sentral faktor. Likeledes minstevannføring oppstrøms TKV. Arbeidsgruppa mener at meget kan vinnes etter installasjonen av omløpsventilen i stasjonen, og at adekvate minstevannføringer sikres. Tabell 1, linje 15, indikerer vilkår som er aktuelle i forhold til dette innspillet

Innspill nr 18

- **Fra Eivind Fiske m.fl. (211 underskrifter av lokalbefolkningen i Øverbygda), 22.11.2010**
Krav: Få vekk frostrøyken; få tilbake is på elva om vinteren; øk trafikksikkerheten; gjenskap et godt bomiljø

Etter oppstart av Trollheim kraftstasjon har bomiljøet i store deler av ”Øverbygda” vorte kraftig forringa i vinterhalvåret. Grunnen er helt klart den kunstig høge temperaturen på vatnet i elva nedafor kraftstasjonen, som fører til at vi ikke får is på elva om vinteren. Dette fører til et forringa bomiljø for alle som bor i område. Med kunstig isfri elv om vinteren ffår vi ilange perioder tykk frostskodde, som er plagsom for alle, men ekstra ille for de som har asmatiske plager. Denne frostskodda legg seg som et tjukt islag på all bygningsmasse, med de uheldige følger det har.

Ei kunstig skapt og svært tykk frostskodde fører til trafikkfarlige situasjoner etter veiene, med tilnærma ingen sikt. Dette gjeld for den vanlige trafikant som kjører gjennom bygda, for myke trafikanter er dette spesielt farlig, ja heilt livsfarlig.

Flere moment kunne vært sagt, men hovedpoenget er slik som situasjonen er i dag så forringer det trivselen og bomiljøet kraftig for alle som bor i området og for alle som er på gjennomreise. For at vi skal få tilbake levelige forhold og et godt bomiljø, må drifta av kraftstasjonen foregå på en slik måte at vi får ei islagt elv når det er vinter og kaldt vær. (Fotoserie vedlagt)

Kommentarer gjeldende innspill nr 18

Ved styrings- og arbeidsgruppas befaring 30/9 var det ved Vindøla camping en stopp hvor det blant annet ble redegjort for plager og ulemper som oppstår med frostrøykdannelse på elvestrekningen nedstrøms TKV. Ulempene for lokalbefolkningen og allmennheten er uomtvistlige.

Ved overskjønnet, avhjemlet 3. mars 1972, ble det under pkt XII (side 31) stadfestet: "Skader og ulemper som følge av reguleringens mulige innflytelse på de klimatiske forhold holdes utenom skjønnet. Det samme gjelder mulige skader av frostrøyk som reguleringene måtte medføre."

I hvilken grad skjønnet har gitt pålegg om kompenserende tiltak må fortsatt bringes på det rene. Tabell 1, linje 18, indikerer vilkår som er aktuelle i forhold til dette innspillet. Arbeidsgruppen mener uansett at trafiksikkerhetshensyn og redusert bomiljøkvalitet for lokal og gjennomreisende allmennhet må vies oppmerksomhet i revisjonen. Virkningen av manglende islegging og endret temperaturregime på fisk og bunndyr her i elva, må vurderes i samme sammenheng. Arbeidsgruppen mener at tiltak for å avbøte ulempene som temperaturregimet av undervannet fra TKV forårsaker bør også gis høy prioritet i revisjonen.

Innsp nr 21

- **Fra Tellesbø og Ranes Fiskelag DA: Krav om bedre vilkår, -gjengroing 25.11. 2010**

Tellesbø/Ranes elvestrekning i Surna har store gjengroingsproblemer som følge av kraftutbyggingen. Hele strekningen på 2 km er sterkt påvirket av gjengroing og erosjon. Det er bygget flere elveforbygninger, men problemet med erosjon kommer til syne på stadig flere plasser. (Oversiktsfoto vedlagt).

Det vises samtidig til det som er sagt allmenngyldig om "Gjengroing" i Surna i Innspill nr 19.

Kommentarer gjeldende innspill nr 21

Forhold slik Fiskelaget beskriver har høy prioritet i kravprosessen. Dette understrekes allerede i styringsgruppens uttalelser som gjengis i innledningen til nærværende dokument. Arbeidsgruppens syn er at områdene ved Tellesbø/Ranes bør ses i sammenheng med skjøtselsplanen gjeldende øring og begroing i Surna, hvis den ikke allerede gjør det.

Skjøtselsplanen kan dessuten styrkes med at den også får en tydeligere samordning med NINAs arbeid med fokus på biotopjusterende tiltak. Tabell 1, linje 21, indikerer vilkår som er aktuelle i forhold til dette innspillet

Strekningen fra Trollheim kraftstasjon – til takrenneinntaket i Rinna

Innspill nr 1

- **Fra Surnadal kommune v/Eining for kommunalteknikk, 12.07.2010**

”Hengebru ved Seter”

Den omtalte brua over Surna ved Seter er blitt 50 år gammel og har ikke vært oppgradert eller vedlikeholdt i særlig grad. Brua har vært gjenstand for teknisk inspeksjon som konkluderte med at brua umiddelbart stenges for all trafikk. Hovedårsaken til dette er skader på bærekablene, trolig som følge av brøyting.

Estimat for riving er kr 150.000; Etablering av ny fagverksbru kr 3.500.000; eller ny bru kr 15.000.

Dokumentasjon av behandling av saken er i sin helhet gjengitt i brev fra kommunen 12.07.2010 og innholdene ”Melding om vedtak”:

Kommunestyret sitt vedtak:

1. Kommunen vel å ikkje rive brua no. Ein vel å sørge for effektiv fysiske begrensingar for å redusere ferdsel frå motorkjøretøy o.l. Ein vil og henge opp og opplyse grundig om risiko ved bruk av brua, og at ferdsel skjer på eige ansvar.
- 2 Kommunestyret ser det som naturleg at renovering av brua blir sett i samanheng med vilkårsrevisjon for Suma. Saka blir oversendt arbeidsgruppa for vilkårsrevisjon, med anmodning om at tiltaket blir innarbeidd i revisjonsvilkåra.

Kommentarer gjeldende innspill nr 1

Arbeidsgruppa merker seg at denne brua ble til før Trollheimkonsesjonen kom i stand og at vedlikeholdet er et kommunalt ansvar. Det er tvilsomt om standardvilkårene i det hele tatt gir hjemmel for krav om renovasjon av en bro som regulanten ikke på noe tidspunkt har hatt eierskap til, eller klare avtaler om. Det er ellers uklart hvilken eventuell nytte Statkraft har hatt av brua.

Arbeidsgruppas anbefaling er at kommunestyrets spørsmål om evt bidrag til renovasjonen tas opp direkte mellom kommunen og Statkraft.

Innspill nr 2

- **Fra Rindal skogeigarlag v/Edgar Domnes, mottatt 10.09.2010:**

Skogeierlaget konstaterer at det etter Trollheimsreguleringen har vært en nedgang av gytelaks i elva Lomunda. De fremhever at det er kritisk nødvendig å gjøre tiltak som kan sikre gyteområder for at laksestammen skal bestå.

Kommentarer gjeldende innspill nr 2

Som nevnt i forhold til innspill 21 og 10 har NVEs standard klare vilkår for tiltak som kan bidra til å oppnå bedre oppgang av gytelaks til aktuelle gyte- og oppveks-tområder. Arbeidsgruppas aller høyest prioriterte anbefaling er at det avgis en tilstrekkelig minstevannføring til Surna mellom Rinna og TKV, som bidrar til å sikre bærekraftige leveområder og bedrer forholdene for laksens regenerering i Surna. Arbeidsgruppa peker også på at behovet for skjøtseltiltak for å motvirke øring og groing i elveleiet også er aktuelt her. Tabell 1, linje 2, indikerer vilkår som er aktuelle i forhold til dette innspillet.

Innspill nr 8

- **Fra Folldalen og Gråsjøen grunneierlag og berørte grunneiere på strekningen Bulu-Harang v/advokat Fossvoll 28.09.2010**

Med henvisning til NVEs utredninger om vesentlige forhold og ulemper ved tilgroing og gjenøring i Surna påpekes nødvendigheten av avbøtende tiltak og overvåking av de berørte elvestrekningene. Som eget punkt i konsesjonsbestemmelsene foreslås følgende inntatt:

Regulanten skal gjennomføre årlige forebyggende tiltak som sikrer at en opprettholder elveløpets flom- og iskapasitet slik det var på ekspropriasjonstidspunktet, og hindrer gjengroing og gjenøring av elveløpene. Innen 31.12. hvert år skal alle nødvendige tiltak være gjennomført og rapportert til kommunene. Regulanten er økonomisk ansvarlig for tiltakene

Kommentarer gjeldende innspill nr 8

Arbeidsgruppen observerer at forhold gjeldende elveløpets flom- og iskapasitet, samt gjengroing og gjenøring i Surnavassdragets regulerte deler, er et gjennomgående tema i mange mottatte innspill. Disse forholdene skaper også ulagelige tilstander for elveorganismenes levekår og reproduksjonsmuligheter, med Villaksen i tet.

Arbeidsgruppen mener at innspillet/kravet v/Advokat Fossvoll bør vies full oppmerksomhet av både regulanten og konsesjonsmyndigheten, med gyldighet for alle slik regulerings-påvirkede deler av elva. Det samme gjelder for behandling av Surna i forvaltningsplan-arbeidet som i 2011 skal utføres samsvarende med EUs vanddirektiv.

Tabell 1, linje 8, indikerer vilkår som er aktuelle i forhold til dette innspillet.

Innspill nr 10

- **Fra Rolf Harang Gnr 7/Bnr 2, 10.10.2010 (sammenfatning)**

Innspillet påpeker behovet en minstevannføring, via Rinna, for å få elva og dermed forholdene for fisken tilbake til å bli mest mulig naturlig. Det observeres at mengden fisk og gyteplasser ovenfor KV er sterkt redusert etter reguleringen. Mange høler er blitt fylt igjen og er borte, for eksempel Harangshølen som ble borte for noen år siden. Det trengs vannføringer som gir elva muligheter til selv å kunne renske opp hølene, og for å få tilbake mer naturlige forhold for fisken med gyteplasser med mer. Det kan også være aktuelt at de graves opp igjen maskinelt. Det observeres at lave vannføringer fører til økende gjengroing i elvefaret. Det sker også i naturlige flomløp som er, eller tidligere var i det større elveleiet. Flomløp på RHs eiendom vitner om dette, og det er viktig ved store flommer at de kan strømme fritt der. Dette vil kreve skjøtsel. Det er nødvendig at elvefaret er nødvendig bredde og kapasitet ved flom.

Kommentarer gjeldende innspill nr 10

Som for innspill 21, har forhold slik Rolf Harang beskriver det høy prioritet i kravprosessen. Dette understrekes allerede i styringsgruppens uttalelser som gjengis i innledningen til nærværende dokument. Arbeidsgruppens syn er at områdene ovenfor TKV i sin helhet bør ses i sammenheng med skjøtselsplanen gjeldende øring og begroing i Surna..

Skjøtselsplanen kan dessuten styrkes med at den også får en tydeligere samordning med NINAs arbeid med fokus på biotopjusterende tiltak. Tabell 1, linje 10, indikerer vilkår som er aktuelle i forhold til dette innspillet

Innspill nr 11

- **Fra Anne og Jon Erik Moen, Sande 10.10.2010**

1. Området Sande var tidligere utsatt for isgang og oversvømmelser i elva. Senere avbøtende tiltak har fungert bra for flom- og isvern. Moens ønsker at den nedre forbygningen forlenges for å sikre bebyggelse og dyrkamark. De ber om regelmessig tilsyn av forbygningen.

2. Det påpekes stort behov for fjerne vegetasjon og øverste gruslag nedenfor Sandhølen for å avverge dannelse av isdam som kan føre til oversvømmelse av dyrkamark og bebyggelse ved Sande og Fiske.

Kommentarer gjeldende innspill nr 11

1. Når det gjelder ønske om at den nedre forbygningen ved Sande forlenges, så sorterer slike forbygningstiltak til Vannressursloven, og kommer neppe til behandling gjennom nye vilkår i forhold til kraftutbyggingen. Som i arbeidsgruppens anbefaling gjeldende innspill 14, må dette ønsket tas opp overfor NVE gjennom teknisk eining i kommunen. Ønsket kan også tas opp i sammenheng med tiltaksanalyser som gjennomføres i den nevnte bredere anlagte forvaltningsplanleggingen som Møre og Romsdal vassregionmyndighet i nær fremtid legger opp til i Nordre Nordmøre. I den sammenheng skal også Surna gis en mer tverrsektoriell behandling enn ved vilkårsrevisjonen.
2. Når det gjelder fjerning av vegetasjon og øverste gruslag nedenfor Sandhølen er det arbeidsgruppas anbefaling at dette arbeidet vurderes og innlemmes i skjøtselsprogrammet som allerede, i regi av NVE og Statkraft, er i gang i Surna. Se også kommentar til innspill 10. Tabell 1, linje 11, indikerer vilkår som er aktuelle i forhold til dette innspillet.

Innspill nr 13

- **Fra Rindal og Surnadal kommuner, 11.10.2010**

Påminnelse fra møte i Statkrafts lokaler på Lilleaker 11.01.2009, hvor hovedsak som ble drøftet var behov for minstevannføring oppstrøms Trollheim kraftverk. I den forbindelse forsto kommunenes representanter det dit hen, at Statkraft skulle etablere en hydrologisk målestasjon for å registrere vannføringsdata som ville fange opp restvannføringen i Rinna sammen med den naturlige vannføringen fra det uregulerte feltet oppstrøms/nord-øst i Surnavassdraget. Observasjonsstasjonen er hittil ikke etablert.

Kommentarer, gjeldende innspill nr 13

Arbeidsgruppa viser tilden muntlige avtalen gjort mellom Statkraft og kommunale representanter 11.01.2010. Utvalget viser også til at hjemmel for et pålegg om hydrologiske observasjoner allerede finnes i gjeldende vilkår for reguleringen. Statkraft bes derfor om å etablere den hydrologiske målestasjonen så snart som mulig. Vilkår gjeldende hydrologiske observasjoner, og allmennhetens tilgang til stasjonens data, forutsettes videreført ved revisjonen. . Tabell 1, linje 13, indikerer det omtalte vilkåret..

Arbeidsgruppen anbefaler at kommunene gjentar krav om etablering med Statkraft og NVE umiddelbart.

Lokalområdene med Gråsjø- og Follamagasinen, samt takrenna

Innspill nr 4

- **Fra Vindøldalen utmarkslag, v/Ingebrikt Røv, 15.09.2010**

På grunn av at tilsynet av tverrslaga i bekkar inne i dalen har vore mangelfull, har ikkje ristene vorte renska godt nok og dette har ført til skadar ved flomstor elv lengre nede i dalen. Når det vidare gjeld tverrslaga, så er det ikkje heilt tilfredstillande sikring ved bekkeinntaka. Det bør gjerdast skikkeleg slik at folk og dyr ikkje kjem for nære inntil.

Den gamle trekkleia for hjort og elg frå Follaldalen er heilt eller delvis øydelagt som ein følge av dei store damanlegga der. Det kan vere aktuelt å få gjort ei utgreiing om kva som har ført til denne situasjonen som har vorte meir og meir tydeleg for kvart år etter dammane vart fylte. Dei berørte grunneigarane har ikkje mottatt noko kompensasjon for tapt storviltjakt frå utbyggjaren. Dersom skaden ikkje kan utbetrast på ein eller annan måte, kan det vere aktuelt å få utreda erstatning ved eit skjønn

Kommentarer gjeldende innspill nr 4

Når det gjelder sikkerhet bør de nevnte forhold tas opp med regulanten som både er ISO-sertifisert og er pålagt å utøve internkontroll. Hvis dette allerede er gjort og ikke bringer resultater, bør utmarkslaget ta de nevnte forholdene opp med kommunen og med NVE som har tilsynsansvar i sikkerhetsspørsmål knyttet til dammer og infrastruktur i reguleringsanlegg.

Ved gjennomgang av rettsdokumentene for Trollheimenreguleringen har arbeidsgruppa konstatert at spørsmål om storvilt og trekkveier var et tema i Trollheimskjønnene Privatrettslig har grunneierne mottatt erstatninger for dette. Som grunnlag for dette er det i rettsdokumentene gjort noen estimater på bestandstørrelse av spesielt hjort.

Arbeidsgruppa mener at det nå i 2011, av hensyn til naturmangfold, er hjemler for å søke avklaring om viltets tilstand og livsvilkår. Arbeidsgruppa finner grunn til å reise krav om en utredning om viltets og dets leveområders tilstand og potensielle forbedringsmuligheter.

Innsp nr 5

- **Fra Vindøldalen utmarkslag 15.09.2010: Utgreiing om restaurering av trekkeveiene for hjort og Elg fra Follaldalen**

Den gamle trekkleia for hjort og elg frå Follaldalen er heilt eller delvis øydelagt som ein følge av dei store damanlegga der. Det kan vere aktuelt å få gjort ei utgreiing om kva som har ført til denne situasjonen som har vorte meir og meir tydeleg for kvart år etter dammane vart fylte. Dei berørte grunneigarane har ikkje mottatt noko kompensasjon for tapt storviltjakt frå utbyggjaren. Dersom skaden ikkje kan utbetrast på ein eller annan måte, kan det vere aktuelt å få utreda erstatning ved eit skjønn.

Kommentarer gjeldende innspill nr 5

Se avsnitt 2 i arbeidsgruppas kommentarer til innspill nr 4 om hjort og elgs tidligere trekkvei gjennom Gråsjøområdet.

Innspill nr 6

- **Fra Vindøldalen hytteforening, v/Jon Moen, 15.09.2010**

Hytteforeningen støtter utmarkslagets innspill. Dertil påpeker de mulighetene til å minske problemene ved flom, gjeldende utløpet til fossen ved Pebua. Ved stor vannføring demmes

vannet opp, og fører til oversvømmelse innover i dalen. Biler på den store parkeringsplassen har blitt stående under vann av den grunn. Det ønskes en utvidelse av utløpet for å øke kapasiteten til å ta unna høye vannføringer.

Kommentarer gjeldende innspill nr 6

Fra uttalelser gjort av Statkraftrepresentanter (A. Erlandsen) ved styringsutvalgets befaring 30/9 2010, vil enkle og ukontroversielle tiltak som de Vindøldalen hytteforening her har krevet, enkelt kunne løses i minnelighet mellom Statkraft/Trollheimen og de lokale interessentene i områdene ved magasinene og takrenna. Spørsmålene bør for øvrig kunne reises med hjemmel i standardvilkåret for landskap.

Innspill nr 7

- **Fra Nedre Follalsveien Vel, v/Ola Børset, 22.09.2010**

Velforening omfatter en del hytteeiere i området rundt Follsjøen. I forbindelse med revisjonen reises oppfordring om at det foretas en opprustning av den såkalte Fjordgata. Denne blir mye benyttet til å sette ut båter på sjøen, og er eneste alternativ for å komme ned til sjøen med bil og henger. Problemet har i hovedsak vært at der veien passerer en bekk, er det nesten umulig å komme over med bil og båthenger. Veien var opprinnelig bygd under anleggstiden av Statkraft.

Velet spør også om plattformen som er midt på demningen har noen nyttefunksjon. Estetisk er den skjemmende. Hvis den ikke har noen nytte ber de om at den rives.

Til sist påpeker Velet at veien opp fra kraftstasjonen til Gråhaugen Fjellstue er i veldig dårlig forfatning og bør opprustes. Follalsvegen har ikke noe ansvar for denne strekningen. Den blir bare dårligere og dårligere.

Velet mener at ovennevnte punkter er av allmenntilgjengelig interesse, og håper derfor at disse innspillene kan bli vurdert som det i sammenheng med revisjonen.

Kommentarer gjeldende innspill nr 7

Fra uttalelser gjort av Statkraftrepresentanter (A. Erlandsen) ved styringsutvalgets befaring 30/9 2010, vil enkle og ukontroversielle tiltak som de Nedre Follalsveien vel her har krevet, kunne løses i minnelighet mellom Statkraft/Trollheimen og de lokale interessentene i områdene ved magasinene og takrenna.

Innspill nr 9

- **Fra Follaldalen og Gråsjøen grunneierlag v/advokat Fossvoll 28.09.2010**

Om skjønnspålegg 07.10.1969, angående tømmertransport og utsetting av båt i Gråsjø, anføres følgende:

Det som skjønnsretten i 1969 la til grunn, var i stor grad korrekt før århundreskiftet, men på grunn av nytt kraftregime og markedstilpasning når det gjelder produksjonen, er Gråsjø stort sett ikke fløtbar. Dersom en driver hogst på vinteren, har en ingen sikkerhet for om det er mulig å fløte tømmeret over Gråsjø når en kommer til sommeren.

Selv om regulanten oppfyller reguleringsvilkårene, avviker reguleringen fra det som skjønnsretten la til grunn for sine vurderinger, og det bør en ta grep i ved revisjonen (evt med fordring om en bestemt vannstand knyttet til et aktuelt tidsvindu for fløting i nytt manøvreringreglement).

I forbindelse med reguleringen, etablerte regulanten en utkjøringsplass for båter og opptaksplass for fløtet tømmer ved dammen i Gråsjø. Grunneierlaget har senere foretatt tiltak på plassen for bedre å dekke behovet. Da grunneierlaget søkte om å få utvide plassen, fikk de avslag med den begrunnelse at utkjøringsplassen ligger så nær overløpsdammen at bruken

representerer en fare. Både næringsmessig og miljømessig er utkjøringsplassen viktig, og regulanten bør pålegges å etablere ny utkjøringsplass i et trygt område så raskt som mulig.

Kommentarer gjeldende innspill nr 9

Arbeidsgruppat har vært i kontakt med skogeiere i det aktuelle Gråsjøområdet og konstaterer at det fortsatt er noe skogsdrift og behov for fløting for å få trevirket frem til omlastings- og utkjøringsplass. Arbeidsutvalget mener at grunneiernes krav er av privatrettslig karakter. Utvalget sier seg imidlertid enig i at det i dette tilfelle, - hvor magasinmanøvreringen nå er annerledes enn ved skjønnsrettens avgjørelse i 1969 - , så er det betimelig å søke en farbar løsning i minnelighet. En eventuell løsning kan også finnes gjennom et pålegg i manøvreringsreglementet som sikrer fløtingsmulighetene for de begrensede periodene hvor fløting er aktuelt. Arbeidsutvalget oppfordrer Gråsjøen og Folldalen grunneierlag til å bringe dette forholdet frem for regulanten og NVE for avklaring og løsning, evt som et krav knyttet opp mot vilkårsrevisjonen.

Innsp nr 12

- **Fra Anne og Jon Erik Moen, Sande (Gråhaugen Fjellstue) 10.10.2010**

Fjellstua har trukket nytte av nærhet til Fjellsjødammen og sommer/høst hatt 1.600 – 1.800 overnattingsdøgn og mange aktiviteter. Nedkjøringsrampen til vannet ved demningen bidrar til livsgrunnlaget for fjellstua og har fungert bra.. Den ønskes forlenget.

Av sikkerhetsgrunner ønskes at det kan nyttes varselmarkering med rødt flagg når det er overløp og en varsellampe ved overløpet for båtbrukere. For sikkerhet i mørke og skodde bes om det monteres en ny lampe på lukehuset på demningen som kaster lys mot Gråsjøen. Enda sikrere vil det være om det monteres en flytelense fremfor overløpet.

Det bes om at gjerder mot steinbrudd og tunneller vedlikeholdes kontinuerlig.

Etter siste damrehabilitering er det blitt vanskeligere å komme opp på Gråsjødemningen på ski, og det bes om enkle tiltak for å lette adkomsten.

Kommentarer gjeldende innspill nr 12

Om det ikke finnes en avtale med regulanten om bruk av nedkjøringsrampen, så bør dette kunne tas opp med Statkraft på samme vis som anbefalt i forhold til innspillene 6 og 7 fra andre foreninger i magasin- og takrenneområdene.

Spørsmålene om sikkerhet og varsler vil naturlig høre inn under vilkår for landskap med mer, samt om merking av usikker is. For å påskynde prosessene med løsninger, anbefaler arbeidsutvalget at eierne av Gråhaugen Fjellstue tar sine spørsmål opp direkte med Statkraft, eventuelt med NVE i samarbeid med kommunen.

Tabell 1, linje 12, indikerer vilkår som er aktuelle i forhold til dette innspillet.

Innspill nr 17

- **Fra Kristiansund og Nordmøre Turistforening, (KNT) v/Eirik Gudmundsen, 21.11.2010**

Støtter opp om tiltak foreslått av Vindøldalen grunneierlag og hytteforeningen, og om tiltak beskrevet i "Driftsplan for Surna". Med fokus på reguleringens påvirkninger er KNT opptatt av å ta vare på intakt natur og friluftslivskvaliteter i området. Peker på områdene med elve/bekkinntak innerst i Vindøldalen. Påpeker gjengroing som skjer i elveleier hvor det ikke opprettholdes tilnærmet naturlige sykluser i vassføring. Fremhever at flomtidspunktene er like viktige som solid minstevannføring.

Kommentarer gjeldende innspill nr 17

Arbeidsutvalget tillegger KNTs påpekninger som vektige fordi foreningen som allmennhetens representant og talerør har et særlig fokus på natur og friluftsliv, og standardvilkåret for

naturforvaltning. Dette vil være en naturlig motivator for at de delene av naturforvaltningsvilkåret som går på natur og friluftsliv blir gitt nødvendig oppmerksomhet i vilkårsrevisjonen for Trollheimen kraftanlegg.

Innspill nr 22

- **Fra Fylkeskonservatoren i Møre og Romsdal v/Trond E Linge, 17.12.2010**

I samband med konsesjonen frå 1962 vart det ikkje gjort undersøkingar og registreringar av kulturminne som kunne verte råka av utbygginga. Vi meiner Folladalen inneheld kulturminne som representerer eit stort potensiale til å fylle viktige kunnskapshol, særleg omkring utvinning av jarn i landsdelen generelt, og på indre Nordmøre spesielt. Vi meiner difor at det ved revisjonen bør knytast eit vilkår om arkeologisk gransking av dei delane av dalføret som er under vatn ved maksimalvasstand. Ei slik gransking bør gjerast medan magasina er maksimalt nedtappa.

Kommentarer, gjeldende innspill nr 22

Prioriteringen av registreringer/undersøkelser av kulturminner i magasiner og andre reguleringspåvirkede områder avgjøres i samråd mellom Riksantikvaren /kulturminne-myndighetene og konsesjonsmyndighetene.